

ҚАРАҒАНДЫ МЕМЛЕКЕТТІК МЕДИЦИНА
УНИВЕРСИТЕТІ
ПАТОЛОГИЯЛЫҚ АНАТОМИЯ ЖӘНЕ СОТ МЕДИЦИНАСЫ
КАФЕДРАСЫ

СӨЖ

Тақырыбы: Өлім, оның
нышандары. Танатогенез.
Өлгеннен кейінгі өзгерістер

Орындаған: 2-016 топ ЖМ
Тексерген: Нығызбаева Р.Ж.

Жоспар:

1.Өлім анықтамасы

2.Өлу үдерісі және оның алғашқы белгілері

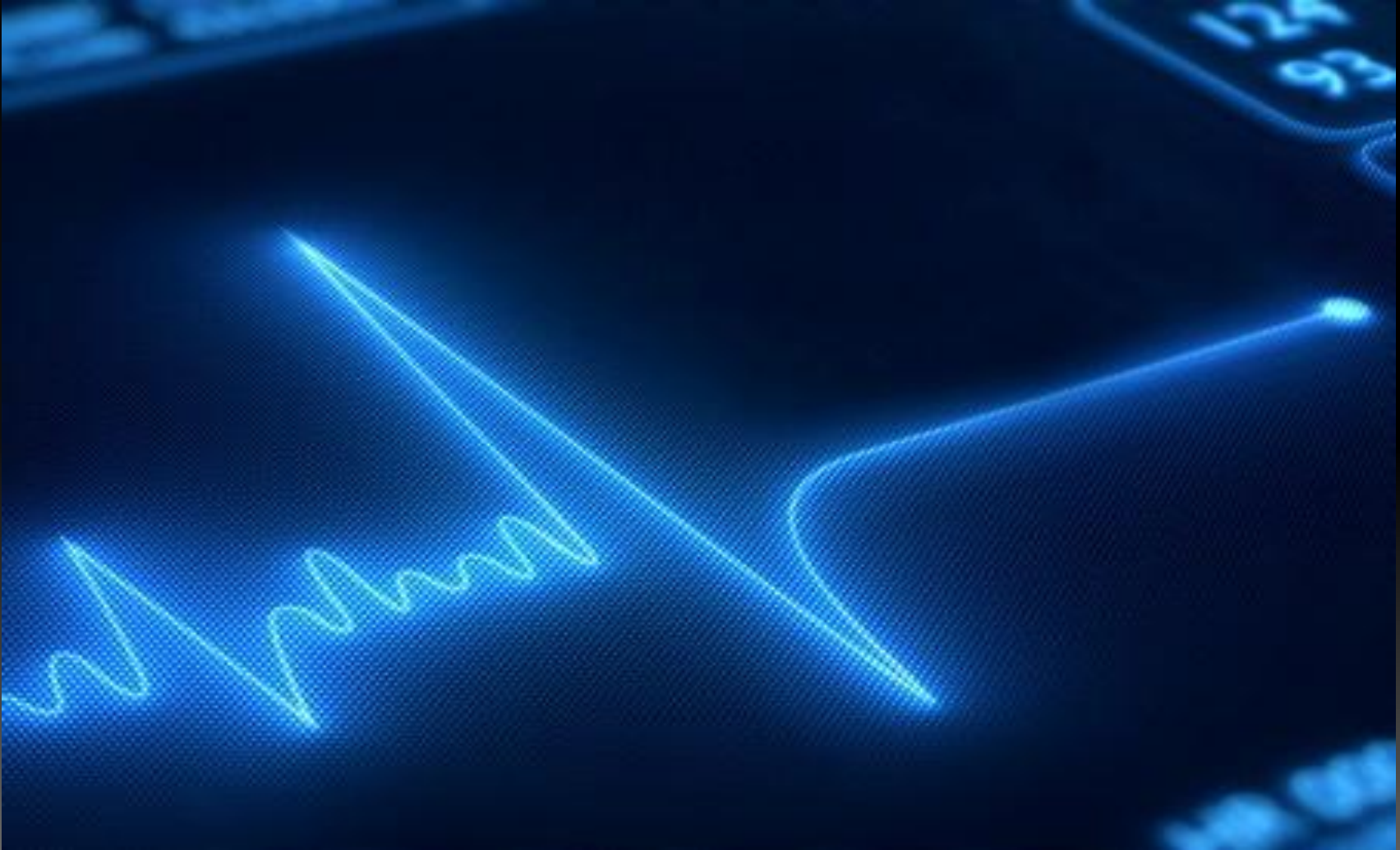
3.Стационардағы пациенттің өлімі кезіндегі медицина қызметкерлерінің іс-әрекеті

4.Танатогенез

5.Өлгеннен кейінгі өзгерістер

6.Қолданылған әдебиеттер

Өлім- биологиялық ұғым; организмнің тіршілік әрекеті қайтымсыз тоқтайды. Адам өлісімен өлі денеге, яғни мәйітке, кейін мүрдеге айналады.

Өлім үдерісінің сатылары:

1.Жанталас алды күйі

2.Жанталас(агония)-бірнеше минуттан
бірнеше сағатқа немесе тәулікке
СОЗЫЛАДЫ.

3.Клиникалық өлім- 5-6 минутқа созылады.

4.Биологиялық өлім

- Өлімнің себептері
  - 1. Табиғи (физиологиялық)
    - Адам әбден қартайып, ағза қызметтерінің әлсіреп, сөнуімен байланысты.
  - 2. Зорлық-зомбылық нәтижесінде
    - Өлімді сот медицинасы зерттейді.

Өлім белгілері

Бағдарлы белгілері:

- қозғалыссыз дене қалпы;
- есінің болмауы және күшті тітіркендіргіштерге жауап бермеуі;
- терінің бозаруы немесе цианоз;
- магистральды (ұйқы) артериясында пульстың бомауы;
- жарыққа реакциясыз кеңейтілген көздер.

Абсолютті белгілері:

- мәйітті дақтар;
- мәйіттің сіресуі;
- дене температурасының +20 градустан төмен болуы;
- Белоглазова белгісі (басқанда көз қарашығының формасының өзгеруі).

Стационарда мәйітті тапқан жағдайда медициналық қызметкер ең алдымен жақын арада пациенттің өлім белгілерін растауы немесе жоққа шығаруы қажет.

- ❖ Стационар науқасының медициналық картасын толтыру- өлім туралы жазбалар, "динамикалық тексерудің күнделігі" бөлімінде.
- ❖ Қайтыс болған науқастың туыстарына хабарлау.
- ❖ Қайтыс болған науқасқа тиесілі бағалы және ақшалай заттардың тізімін құрастыру.
- ❖ Науқас мәйітін секционды зеттеу жүргізу не жүргізбеу мәселесін шешу.
- ❖ Басқа медициналық құжаттарды толтыру (стационардан шыққан науқастың статистикалық картасын, ал паталогиялық анатомиялық ашу жүргізілмеген жағдайда өлім туралы медициналық куәлікті толтыру).
- ❖ Мәйттің изоляциясын, маркировкасын және біріншілік өңделуін;
- ❖ Сот медициналық ашу қажет болған кезде науқасты сот медициналық мәйітханаға көшіру үшін телефонаграмманың ішкі істерінің жұмыскерін ауруханаға шақырту.
- ❖ Мәйітті паталогоанатомиялық бөлімге көшіруді ұйымдастыру.
- ❖ Төсек орнын және ауруханалық палатаны дезинфекциялау.
- ❖ Қайтыс болған адамның ауру тарихын мәйітханаға жіберу және мәйітті паталогоанатомиялық ашу кезінде дәрігердің болуы.
- ❖ Қайтыс болған адамның туыстары мен кездесіп, сөйлесу.

Көп жағдайда науқастардың өлімі жағдайында емдеуші, әсіресе, кезекші дәрігерлер үшін мына төмендегі мәселелер үлкен қиындық туғызады:

- Мәйітті секционды зерттеудің түрі және болдырмау мүмкіндігі жөнінде мәселені шешу.
- Соңғы клиникалық диагнозды дұрыс құрастыру.
- Мәйіттің патологоанатомиялық ашуының болмауының жағдайында өлім туралы медициналық куәлікте өлімнің себептерін дұрыс жазу.

Танатогенез-(thanatogenesis,грек.thanatos- өлім, genesis- шығу тегі) өлім заңдылықтарын және ондағы шартты паталогиялық өзгерістерді қарастыратын ғылым. Өлімнің динамикасы мен механизмдерін қарастырады,өлім салдарын, клиникалық және биохимиялық, морфологиялық тіршіліктің тоқтауын қарастырады.

Өлімнен кейінгі өзгерістер:

- Мәйіттің сууы
- Мәйіттің сіресіп қалуы
- Мәйіттің кебуі
- Қанның қайта бөлінуі
- Мәйіт дақтары

Мәйіттің сууы

- Өлгеннен соң организмдегі зат алмасу үдерісінің тоқтауына байланысты. Дене жылуы бірте-бірте азайып айналадағы температурадан 0,5-1 градус төменірек дәрежеге дейін түседі. Орташа есеппен мәйіт температурасы сағатына 1 градусқа төмендейді.

Мәйіттің сіресіп қалуы

- Дене бұлшықеттерінің қатайып, тартылып қалуына байланысты. Мәйіттің сіресуі жақ, бет, мойын бұлшықеттерінен басталып бүкіл денеге тарайды.

Мәйіттің кебуі

- Өлгеннен кейін денедегі сұйықтардың құрғап және буланып кетуінің нәтежиесі. Бұл үдеріс өлгеннен соң бірнеше сағаттан кейін басталады. Еріннің шырышты қабығы, терінің жұқа жерлері қатып, бүрісіп, қоңыр-қызыл түс алады.

Қанның қайта бөлінуі

- Өлгеннен соң артерия қан-тамырларының қысқаруы нәтижесінде қан тамырларға өтеді, өзінің салмағына байланысты дененің төменде жайғасқан бөліктерінде жинала бастайды, жүректе ірі қантамырларында қан ұйып қалады. Кейбір жағдайларда – тұншығып өлгендерде қан ұйымай сұйық түрінде қалады. Осы ұйындылардың түсі өлу механизмін анықтайтын белгілердің бірі.

Мәйіт дақтары

- Өлген соң 2-4 сағаттан кейін пайда болады. Көкала-қызыл немесе қоңыр-күлгін түсте көрінеді, қолмен басқанда реңі ақтаңдалып бұрынғы реңіне қайта кіреді. Мәйіт дақтарын зерттеу сот медицина саласында зор маңызға ие.

Қолданылған әдебиеттер:

Патологиялық анатомия: оқулық /Ж.Б.Ахметов-Өңделген және толықтырылған 4-басылым. 2016.-792б. (18-21б)

Разумовский А.В. Лебедев В.В. «Смерть пациента в стационаре и действие медицинского персонала» 2008. МГМА басылымы 108 б.